

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

IETEIKUMI

PADOME

PADOMES IETEIKUMS

(2013. gada 9. decembris)

par efektīviem romu integrācijas pasākumiem dalībvalstīs

(2013/C 378/01)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu saistībā ar 19. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību (LES) 2. pantu vienlīdzība ir viena no Savienības pamatvērtībām. Saskaņā ar LES 3. panta 3. punkta otro daļu Savienība apkaros sociālo atstumtību un diskrimināciju un veicina bērnu tiesību aizsardzību.
- (2) Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 10. pantu, Savienība, nosakot un īstenojot savu politiku un darbības, tiecas apkarot diskrimināciju rases vai etniskās izcelsmes dēļ.
- (3) LESD 19. panta 1. punktā Padomei ir dota iespēja atbilstīgi rīkoties, lai cīnītos pret diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas dēļ.
- (4) Eiropas Savienības pamattiesību hartas 21. panta 1. punktā ir noteikts, ka ir aizliegta jebkāda veida diskriminācija, tostarp diskriminācija dzimuma, rases, ādas krāsas, etniskās vai sociālās izcelsmes, ģenētisko īpatnību, valodas dēļ, vai diskriminācija saistībā ar piederību pie nacionālās minoritātes.

(5) Padomes Direktīvā 2000/43/EK⁽¹⁾ ir paredzēta sistēma, lai cīnītos pret diskrimināciju rases vai etniskās izcelsmes dēļ visā Savienībā saistībā ar tādām jomām kā nodarbinātība un apmācība, izglītība, sociālā aizsardzība (tostarp sociālā nodrošinājuma un veselības aprūpes joma), sociālie atvieglojumi un piekļuve precēm un pakalpojumiem, tostarp mājokļu jomā.

(6) Šajā ieteikumā, tāpat kā citos Eiropas Parlamenta un Padomes politiskajos dokumentos, termins "romi" tiek lietots kā visaptverošs termins, kas ietver arī citas cilvēku grupas, kuriem ir vairāk vai mazāk līdzīgas kultūras iezīmes, piemēram, *Sinti, Travellers, Kalé, Gens du voyage* utt., neatkarīgi no tā, vai viņi pastāvīgi uzturas vai neuzturas vienā vietā.

(7) Daudzi romi Savienībā joprojām saskaras ar dziļu nabadzību, sociālo atstumtību, diskrimināciju un šķēršļiem viņu pamattiesību īstenošanā, kas padara viņus neaizsargātus pret ekspluatāciju, piemēram, cilvēku tirdzniecību. Tāpēc būtu jāapsver efektīvāki sociālās iekļaušanas pasākumi, kas ir pielāgoti viņu stāvoklim un vajadzībām.

(8) Īpašu satraukumu rada romu bērnu situācija Savienībā; tā pamatā ir vairāki faktori, kas var padarīt viņus īpaši neaizsargātus un pakļaut *inter alia* tādiem apdraudējumiem kā slikta veselība, slikts mājoklis, nepietiekams uzturs, atstumtība, diskriminācija, rasisms un vardarbība. Romu bērnu sociālā atstumtība bieži ir saistīta ar to, ka

⁽¹⁾ Padomes Direktīva 2000/43/EK (2000. gada 29. jūnijs), ar ko ievieš vienādas attieksmes principu pret personām neatkarīgi no rasu vai etniskās piederības (OV L 180, 19.7.2000., 22. lpp.).

tie netiek reģistrēti pēc dzimšanas un tiem nav personu apliecinošu dokumentu, tiem ir zems iesaistes līmenis agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē, kā arī augstākajā izglītībā, un tie biežāk priekšlaicīgi pārtrauc mācības. Segregācija ir nopietns šķērslis, kas kavē piekļuvi kvalitatīvai izglītībai. Daži romu bērni kļūst par cilvēku tirdzniecības un darbaspēka ekspluatācijas upuriem.

- (9) Romi, kuri ir trešo valstu valstspiederīgie un dalībvalstīs uzturas likumīgi, arī var būt neaizsargātā situācijā, īpaši, ja viņiem ir tikpat slikti dzīves apstākļi kā daudziem romiem, kuri ir Savienības pilsoņi, un vienlaikus viņi saskaras arī ar tādām pašām problēmām kā migranti, kas ierodas no valstīm ārpus Savienības.
- (10) Saistībā ar mobilitāti Savienības iekšienē ir svarīgi respektēt pilsoņu brīvu pārvietošanos Savienībā un tās izmantošanas nosacījumus, tostarp, pietiekamu resursu un vispusīgas veselības apdrošināšanas seguma esību, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/38/EK⁽¹⁾, vienlaikus arī cenšoties uzlabot romu dzīves apstākļus un veicot pasākumus, lai sekmētu romu ekonomisko un sociālo integrāciju viņu izcelsmes dalībvalstīs, kā arī viņu uzturēšanās dalībvalstīs.
- (11) Eiropas Parlamenta 2010. gada 9. septembra rezolūcijā par romu stāvokli un pārvietošanās brīvību Eiropas Savienībā un 2011. gada 9. marta rezolūcijā par ES stratēģiju romu integrācijai Komisija un dalībvalstis tika aicinātas mobilizēt spēkā esošās Savienības stratēģijas un instrumentus, lai nodrošinātu romu sociāli ekonomisko iekļaušanu.
- (12) Komisija 2011. gada 5. aprīļa paziņojumā "ES programma attiecībā uz romu integrācijas valsts stratēģijām līdz 2020. gadam" mudināja dalībvalstis pieņemt vai pilnveidot vispusīgu pieeju un apstiprināt vairākus mērķus izglītības, nodarbinātības, veselības aprūpes un mājokļu jomā, lai paātrinātu romu integrāciju.
- (13) Padome 2011. gada 19. maijā pieņēma secinājumus par ES programmu attiecībā uz romu integrācijas valsts stratēģijām līdz 2020. gadam, paužot dalībvalstu apņemšanos uzlabot romu sociālo un ekonomisko iekļaušanu.
- (14) Eiropadomes 2011. gada 23. un 24. jūnija sanāksmē tika pausts aicinājums strauji īstenot Padomes 2011. gada 19. maija secinājumus, jo īpaši attiecībā uz to, kā sagatavot, atjaunināt vai pilnveidot dalībvalstu romu integrācijas valsts stratēģijas vai politikas pasākumu integrētus kopumus, kas ietverti plašākās dalībvalstu sociālās iekļaušanas politikās, kuru mērķis ir uzlabot romu stāvokli.
- (15) Komisijas 2012. gada 21. maija paziņojumā "Romu integrācijas valstu stratēģijas: pirmais solis ES programmas īstenošanā" tā sniedza pirmā izvērtējuma rezultātus par visām romu integrācijas valsts stratēģijām un politikas pasākumu integrētiem kopumiem un aicināja dalībvalstis, turpinot darbu, paredzēt vairākus pielāgojumus.
- (16) Komisija ir pastiprinājusi dialogu ar dalībvalstīm par romu integrāciju, jo īpaši, 2012. gada oktobrī izveidojot valsts kontaktpunktu tīklu romu integrācijai, lai apspriestu apzināto problēmu risinājumus. Valsts kontaktpunktu grupa romu integrācijas jautājumos 2012. gada novembrī un decembrī sīkāk apsprieda, kā uzlabot pasākumu efektivitāti, lai panāktu romu integrāciju dalībvalstīs. Pēc tam minētā grupa par to informēja valsts kontaktpunktu tīklu romu integrācijai.
- (17) Komisija 2013. gada 26. jūnija paziņojumā "Romu integrācijas valsts stratēģiju īstenošanā veiktie pasākumi" norādīja, ka ir nepieciešami turpmāki pasākumi, lai nodrošinātu vajadzīgos priekšnosacījumus tādu pasākumu veiksmīgai īstenošanai, kuru mērķis ir iespējami drīz palielināt romu integrāciju.
- (18) Komisijas 2010. gada 3. marta paziņojumā "Eiropa 2020 – stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei" (stratēģija "Eiropa 2020") ir sniegts jauns impulss cīņai pret nabadzību un sociālo atstumtību, nosakot kopīgus Eiropas mērķus samazināt to cilvēku skaitu, kurus apdraud nabadzības un sociālās atstumtības risks, samazināt mācību priekšlaicīgas pārtraukšanas līmeni un palielināt izglītības iegūšanas un nodarbinātības līmeni. Šajā sakarā romu integrācija ir Savienības un tās dalībvalstu vienoto centienu būtiska sastāvdaļa. Eiropas pusgada pašreizējā pārvaldība sekmē attiecīgo konkrētai valstij adresēto ieteikumu īstenošanu, un Padomes 2013. gada 20. jūnijā pieņemtajos secinājumos "Ceļā uz sociālajiem ieguldījumiem izaugsmei un kohēzijai" ir sniegtas turpmākas norādes par centieniem, lai nodrošinātu iekļaujošu izaugsmi.
- (19) Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus un apzinātos trūkumus, ir jāuzlabo un jāpārbauda romu integrācijas

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 30.4.2004., 77. lpp.).

pasākumu efektivitāte. Tas būtu jādara, vienlaikus pilnībā ievērojot subsidiaritātes principu un dalībvalstu primāro atbildību šajā jomā, ņemot vērā to, ka datu vākšana, balstoties uz etniskiem pamatiem, var būt sensitīvs jautājums, un atzīstot to, ka dalībvalstīm pašām būtu jāizvēlas savas pārraudzības metodes, tostarp jebkādi datu vākšanai piemērotas metodes, un iespējamie rādītāji.

- (20) Šā ieteikuma mērķis ir izmantot dažādos ieteikumus, kas iepriekš izklāstīti Eiropas Parlamenta rezolūcijās, Padomes secinājumos un Komisijas paziņojumos par romu integrāciju. Ar to ir paredzēts papildināt spēkā esošos Savienības tiesību aktus diskriminācijas apkarošanas jomā, lai palīdzētu darīt efektīvāku to īstenošanu un izpildi.
- (21) Šis ieteikums neattiecas uz atšķirīgu attieksmi, pamatojoties uz valstspiederību, un neskar noteikumus un nosacījumus, kas saistīti ar trešo valstu valstspiederīgo un bezvalstnieku juridisko statusu dalībvalstu teritorijā saskaņā ar valsts un Savienības tiesību aktiem vai arī šā statusa juridiskajām sekām.
- (22) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1303/2013⁽¹⁾ dalībvalstis tiek aicinātas attiecīgā gadījumā izstrādāt integrētu pieeju, pievēršoties konkrētām vajadzībām ģeogrāfiskos apvidos, kurus nabadzība skar vismagāk, vai mērķgrupām, kuras visvairāk apdraud diskriminācija vai sociālā atstumtība, īpašu uzmanību pievēršot marginalizētām grupām Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1304/2013⁽²⁾ 2014.–2020. gada plānošanas periodam ir ietverta ieguldījumu prioritāte saskaņā ar Eiropas Sociālo fondu (ESF), kas vērsta uz marginalizētu grupu, piemēram, romu, sociāli ekonomisko integrāciju, papildinot citus Eiropas Strukturālos un investīciju fondus (ESIF)⁽³⁾,

NĒMOT VĒRĀ TURPMĀK MINĒTO,

MĒRĶIS

Šā ieteikuma mērķis ir sniegt norādes dalībvalstīm par to, kā uzlabot to pasākumu efektivitāti, kurus tās veic, lai panāktu romu integrāciju un labāk īstenotu romu integrācijas valsts stratēģijas vai politikas pasākumu integrētus kopumus, kas ietverti

plašākā sociālās iekļaušanas politikā, nolūkā uzlabot romu stāvokli un likvidēt jebkādas plaisas starp romiem un sabiedrību kopumā.

Romu skaits, viņu sociālais un ekonomiskais stāvoklis dažādās dalībvalstīs ir ļoti atšķirīgs. Tāpēc valstu pieejas romu integrācijai būtu jāpiemēro konkrētajiem vietējiem apstākļiem un vajadzībām, tostarp pieņemot vai turpinot īstenot politiku, kas marginalizētām un nelabvēlīgos apstākļos esošām grupām, piemēram, romiem, pievēršas plašākā kontekstā.

Šajā ieteikumā uzmanība ir konkrēti pievērsta pasākumiem, ar ko veicina romu integrāciju, taču tā mērķis nav izslēgt citas marginalizētas un nelabvēlīgos apstākļos esošas grupas. Līdzīgos apstākļos integrācijas pasākumiem vajadzētu būt balstītiem uz vieniem un tiem pašiem principiem,

AR ŠO IESAKA DALĪBVALSTĪM:

1. POLITIKAS PAMATJAUTĀJUMI

Efektīvi politikas pasākumi

- 1.1. Lai praksē veicinātu pilnīgu romu līdztiesību, veikt efektīvus politikas pasākumus ar mērķi nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi pret romiem un viņu pamattiesību ievērošanu, tostarp vienlīdzīgu piekļuvi izglītībai, nodarbinātībai, veselības aprūpei un mājokļiem. Šo mērķi varētu sasniegt vai nu ar vispārīgiem pasākumiem, vai, izmantojot mērķtiecīgus pasākumus, tostarp konkrētus pasākumus nelabvēlīgu apstākļu novēršanai vai kompensēšanai, vai izmantojot abu minēto pasākumu apvienojumu, īpašu uzmanību pievēršot dzimumu vienlīdzības jautājumam.
- 1.2. Pieņemt pasākumus, kas var būt balstīti uz sociāli ekonomiskajiem rādītājiem, piemēram, augstu ilgtermiņa bezdarba līmeni, zemu izglītības iegūšanas līmeni un veselības rādītājiem, vai tie var būt vērsti uz ģeogrāfiskajiem apvidiem, kas ir marginalizēti un/vai segregēti.

Piekļuve izglītībai

- 1.3. Veikt efektīvus pasākumus, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi un romu zēnu un meiteņu pilnīgu piekļuvi kvalitatīvai vispārējai izglītībai, un nodrošināt, lai visi romu skolēni iegūtu vismaz obligāto izglītību⁽⁴⁾. Šo mērķi varētu sasniegt, īstenojot tādus pasākumus kā, piemēram, pasākumi:

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1304/2013 (2013. gada 17. decembris) par Eiropas Sociālo fondu un Padomes Regulas (EK) Nr. 1081/2006 atcelšanu (OV L 347, 20.12.2013., 470. lpp.).

⁽³⁾ ESIF ir Eiropas Reģionālais attīstības fonds (ERAF), Eiropas Sociālais fonds (ESF), Kohēzijas fonds (KF), Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai (ELFLA) un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds (EJZF).

⁽⁴⁾ Bērnu tiesības uz izglītību ir iestrādātas Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par bērna tiesībām 28. pantā.

- a) novēršot jebkādu skolu segregāciju;
- b) izbeidzot jebkādu nepiemērotu praksi, kas saistīta ar romu skolēnu ievietošanu speciālajās skolās;
- c) samazinot mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu ⁽¹⁾ visos izglītības līmeņos, tostarp vidusskolas līmenī un profesionālajā apmācībā;
- d) uzlabojot piekļuvi agrīnai pirmsskolas izglītībai un aprūpei un tās kvalitāti, cita starpā ar mērķtiecīgu atbalstu, ja nepieciešams;
- e) apsverot atsevišķu skolēnu vajadzības un tās attiecīgi risinot ciešā sadarbībā ar viņu ģimenēm;
- f) izmantojot iekļaujošas un īpaši pielāgotas mācīšanas un apguves metodes, tostarp mācību atbalstu audzēkņiem, kuri atpaliel mācībās, un pasākumus analfabētisma izskaušanai, un veicinot ārpusskolas pasākumu pieejamību un izmantošanu;
- g) veicinot lielāku vecāku iesaisti un attiecīgā gadījumā uzlabojot skolotāju apmācību;
- h) veicinot romu iesaisti vidusskolas un augstākajā izglītībā un tās iegūšanu;
- i) paplašinot piekļuvi "otrās iespējas" izglītībai un pieaugušo izglītībai, nodrošinot atbalstu pārejai starp izglītības līmeņiem un atbalstu tādu prasmju iegūšanai, kas ir pielāgotas darba tirgus vajadzībām.

Piekļuve nodarbinātībai

1.4. Veikt efektīvus pasākumus, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret romiem saistībā ar piekļuvi darba tirgum un nodarbinātības iespējām. Šo mērķi varētu sasniegt, īstenojot tādus pasākumus kā, piemēram, pasākumi:

- a) atbalstot pirmo darba pieredzi, profesionālo apmācību, apmācību darba vietā, mūžizglītību un prasmju pilnveidošanu;
- b) atbalstot pašnodarbinātību un darījumsdarbību;
- c) nodrošinot vienlīdzīgu piekļuvi vispārējiem valsts nodarbinātības dienestu pakalpojumiem kopā ar pakalpojumiem, ar ko atbalsta atsevišķus darba meklētājus, koncentrējoties uz tādiem pakalpojumiem, kuros

nodrošina personalizētus ieteikumus un individuālas rīcības plānošanu, un attiecīgā gadījumā veicinot nodarbinātības iespējas civildienestā;

- d) novēršot šķēršļus, tostarp diskrimināciju, lai nodrošinātu iespēju (atkārtoti) iesaistīties darba tirgū.

Piekļuve veselības aprūpei

1.5. Veikt efektīvus pasākumus, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret romiem, sniedzot uz vispārīgiem atbilstības kritērijiem balstītu piekļuvi vispārēji pieejamiem veselības aprūpes pakalpojumiem ⁽²⁾. Šo mērķi varētu sasniegt, īstenojot tādus pasākumus kā, piemēram, pasākumi:

- a) likvidējot visus šķēršļus attiecībā uz piekļuvi veselības aprūpes sistēmai, kas pieejama visiem iedzīvotājiem;
- b) uzlabojot piekļuvi medicīniskām pārbaudēm, pirmsdzemdību un pēcdzemdību aprūpei un ģimenes plānošanas pakalpojumiem, kā arī seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpei, ko parasti sniedz valsts veselības aprūpes dienesti;
- c) uzlabojot piekļuvi bērniem paredzētām bezmaksas vakcinācijas programmām un vakcinācijas programmām, kas paredzētas, jo īpaši, grupām, kuras ir pakļautas vislielākajam riskam un/vai kuras dzīvo marginalizētos un/vai attālos apvidos;
- d) uzlabojot informētību par veselības un veselības aprūpes jautājumiem.

Piekļuve mājokļiem

1.6. Veikt efektīvus pasākumus, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret romiem saistībā ar viņu piekļuvi mājokļiem. Šo mērķi varētu sasniegt, īstenojot tādus pasākumus kā, piemēram, pasākumi:

- a) novēršot jebkādu teritoriālo segregāciju un veicinot desegregāciju;
- b) veicinot nediskriminējošu piekļuvi sociālajiem mājokļiem;
- c) samērīgi vietējām vajadzībām nodrošinot apmešanās vietas romiem, kuri neuzturas vienā vietā;
- d) nodrošinot piekļuvi komunālajiem pakalpojumiem (piemēram, ūdens, elektrība un gāze) un infrastruktūrai mājokļos saskaņā ar valsts tiesību aktu prasībām.

⁽¹⁾ Sk. Padomes ieteikumu (2011. gada 28. jūnijs) par politiku, lai mazinātu mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu (OV C 191, 1.7.2011., 1. lpp.). Viens no stratēģijas "Eiropa 2020" pamatmērķiem, par kuriem ir vienojusies Eiropadome, ir samazināt to skolēnu īpatsvaru, kuri priekšlaicīgi pārtraukuši mācības, līdz mazāk nekā 10 %, un nodrošināt, lai vismaz 40 % jaunākās paaudzes iedzīvotāju iegūtu augstāko izglītību vai tai līdzvērtīgu izglītību.

⁽²⁾ Šis ieteikums neskar Direktīvas 2004/38/EK noteikumus, kuros attiecībā uz pilsoņiem, kas pārvietojas Savienībā, ir noteikta prasība, ka "viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem, lai neklūtu par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā, un viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī".

1.7. Attiecīgos gadījumos nodrošināt, lai vietējo iestāžu pieteikumi pilsētu atjaunošanas projektiem ietvertu integrētas intervences mājokļu jomā, ar kurām palīdz marginalizētām kopienām.

1.8. Veicināt sabiedrības virzītu vietējo attīstību un/vai integrētos teritoriālos ieguldījumus, ko atbalsta no ESIF.

Finansējums

1.9. Piešķirt atbilstīgu finansējumu, lai īstenotu un pārraudzītu savas valsts un vietējās stratēģijas un rīcības plānus, no jebkādiem iespējamiem finansējuma avotiem (vietējiem, valsts, Savienības un starptautiskiem), lai ar vispārīgiem vai mērķtiecīgiem pasākumiem sasniegtu romu integrācijas mērķi.

1.10. Sociālās iekļaušanas un nabadzības un diskriminācijas apkarošanas, *inter alia* marginalizētu kopienu, piemēram, romu, sociāli ekonomiskās integrācijas veicināšana būtu jāatvieglo, katrā dalībvalstī vismaz 20 % no kopējiem ESF resursiem piešķirot ieguldījumiem cilvēkkapitālā, kā izklāstīts Regulas (ES) Nr. 1304/2013 3. un 4. pantā.

1.11. Atkarībā no romu kopienas lieluma un sociāli ekonomiskā stāvokļa un no plaisas starp romiem un pārējiem iedzīvotājiem, kā arī problēmām, kas saistībā ar Eiropas pusgadu konstatētas vairākās dalībvalstīs, veikt atbilstīgus pasākumus, lai romu integrāciju iekļautu starp prioritātēm partnerības nolīgumos par ESIF⁽¹⁾ izmantošanu laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam.

1.12. Uzlabot savu pārvaldību, pārraudzību un izvērtēšanas spējas ar ESIF fondu tehniskās palīdzības atbalstu un atvieglināt valsts un Savienības fondu izmantošanu, lai atbalstītu vietējo iestāžu un pilsoniskās sabiedrības organizāciju spēju veidošanu, lai tās varētu efektīvi īstenot projektus.

1.13. Publisko finansējumu, lai īstenotu romu integrācijas valsts stratēģijas vai politikas pasākumu integrētus kopumus, piešķirt mērķtiecīgi, proti, atbilstīgi romu īpašajām vajadzībām vai ģeogrāfiskiem apvidiem, kurus vismagāk skar nabadzība vai sociālā atstumtība, un ņemt vērā dzimumu līdztiesības jautājumu.

2. HORIZONTĀLI POLITIKAS PASĀKUMI

Diskriminācijas novēršana

2.1. Turpināt centienus efektīvi praksē īstenot Direktīvu 2000/43/EK, jo īpaši nodrošinot, lai valsts, reģionālie un vietējie administratīvie noteikumi nebūtu diskriminējoši un nebūtu par iemeslu segregācijas praksei. Šajā ziņā,

lai noteiktu noteikumu un prakses atbilstību cilvēktiesībām, kā atsaucē būtu jāizmanto Eiropas Cilvēktiesību tiesas attiecīgā judikatūra.

2.2. Attiecīgā gadījumā reģionālā un vietējā mērogā īstenot segregācijas novēršanas pasākumus attiecībā uz romiem. Politikas virzieni un pasākumi segregācijas apkarošanai būtu jāpapildina ar atbilstīgām apmācības un informācijas programmām, tostarp apmācību un informāciju par cilvēktiesību aizsardzību, kas paredzētas vietējo iestāžu ierēdņiem un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem un pašiem romiem.

2.3. Nodrošināt, lai piespiedu izlikšana no mājokļa notiktu, pilnībā ievērojot Savienības tiesību aktus un citas starptautiskas saistības cilvēktiesību jomā, piemēram, saistības saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību konvenciju.

2.4. Īstenot pasākumus, lai visās sabiedrības jomās cīnītos pret romu diskrimināciju un pret viņiem vērstiem aizspriedumiem, ko dažkārt dēvē par "antičigānismu". Šādi pasākumi varētu ietvert:

a) izpratnes vairošanu romu kopienās un sabiedrībā kopumā par romu integrācijas ieguvumiem;

b) izpratnes vairošanu sabiedrībā kopumā par sabiedrību daudzveidīgo būtību, un sabiedrisko domu padarot atsaucīgu attiecībā uz iekļaušanas problēmām, ar ko romi saskaras, tostarp attiecīgā gadījumā risinot minētos aspektus valsts izglītības iestāžu mācību programmās un mācību materiālos;

c) efektīvu pasākumu īstenošanu, lai apkarotu pret romiem vērstu retoriku un naidīgus izteikumus, un vērstos pret rasistiskām, stereotipus veicinošām vai citādām stigmatizējošām runām vai cita veida izturēšanos, kas varētu būt kūdīšana uz romu diskrimināciju.

Romu bērnu un sieviešu aizsardzība

2.5. Apkarot, jo īpaši īstenojot tiesību aktus, visu veidu diskrimināciju, tostarp daudzējādu diskrimināciju, ar ko saskaras romu bērni un sievietes, un apkarot vardarbību, tostarp vardarbību mājās, kas vēsta pret sievietēm un meitenēm, cilvēku tirdzniecību, nepilngadīgu personu laulības un piespiedu laulības, kā arī bērnu iesaistīšanu ubagošanā. Šādā nolūkā dalībvalstīm būtu jānodrošina, lai šajā rīcībā iesaistītos visi attiecīgie dalībnieki, tostarp

⁽¹⁾ ERAF var izmantot, lai atbalstītu infrastruktūras projektus veselības, izglītības un mājokļu jomā.

valsts iestādes, pilsoniskā sabiedrība un romu kopienas. Šajā sakarā ir vēlama dalībvalstu sadarbība situācijās ar pārrobežu dimensiju.

Nabadzības samazināšana, pateicoties sociālajam ieguldījumam

2.6. Cīnīties pret nabadzību un sociālo atstumtību, kas skar nelabvēlīgā stāvoklī esošus cilvēkus, tostarp romus, izmantojot ieguldījumus cilvēkkapitālā un sociālās kohēzijas politiku. Šo mērķi varētu sasniegt, īstenojot tādus pasākumus kā, piemēram, pasākumi:

a) atbalstot romus visos viņu dzīves posmos, sākot pēc iespējas agrāk, un sistemātiski pievēršoties riskiem, ar ko viņi saskaras, tostarp ieguldot kvalitatīvā un iekļaujošā agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē, mērķtiecīgās garantiju jaunajiem shēmās, mūžizglītības un aktīvu vecumdienu pasākumos;

b) turpinot aktivizēšanas un veicināšanas politikas, ar mērķtiecīgām vai vispārējām nodarbinātības atbalsta shēmām atbalstot (atkārtotu) iesaisti darba tirgū, un sekmējot iekļaujošu darba tirgu, novēršot diskrimināciju darba vietā;

c) nelabvēlīgā stāvoklī esošiem cilvēkiem, tostarp romiem, saskaņā ar valsts tiesību aktiem piešķiramos sociālos pabalstus un sniegtos pakalpojumus padarot piemērotākus un ilgtspējīgākus, nodrošinot vienotāku sociālo politiku, procedūru vienkāršošanu un krāpšanas un kļūdu apkarošanu; nodrošinot aktīvāku iesaistīšanos sociālās palīdzības shēmās; un sniegtot atbilstīgu ienākumu atbalstu tiem, kas ir tiesīgi to saņemt.

2.7. Atkarībā no romu iedzīvotāju skaita un sociāli ekonomiskā stāvokļa apsvērt iespēju romu integrāciju noteikt kā svarīgu jautājumu savās valsts reformu programmās vai savos valsts sociālajos ziņojumos saistībā ar stratēģiju "Eiropa 2020".

Iespēju nodrošināšana

2.8. Atbalstīt romu aktīvu pilsoniskumu, sekmējot viņu sociālo, ekonomisko, politisko un kultūras dalību sabiedrībā, tostarp vietējā līmenī, jo pašu romu aktīva iesaiste un dalība, tostarp ar viņu pārstāvju un organizāciju starpniecību, ir ļoti svarīga, lai uzlabotu viņu dzīves apstākļus un lai sekmētu viņu sociālo iekļaušanu.

2.9. Ja tas atbilst vietējām integrācijas pieejām, sekmēt romiem paredzētu kvalificētu starpnieku apmācību un nodarbinātību un izmantot starpniecību kā vienu no pasākumiem, lai novērstu nevienlīdzību, ar ko romi saskaras saistībā ar piekļuvi kvalitatīvai izglītībai, nodarbinātībai, veselības aprūpei un mājokļiem.

2.10. Īstenot informēšanas pasākumus, lai turpinātu uzlabot romu informētību par viņu tiesībām (īpaši saistībā ar diskrimināciju un iespējamajiem juridiskās aizsardzības līdzekļiem) un pilsoņu pienākumiem.

3. STRUKTURĀLI PASĀKUMI

Darbība vietējā līmenī

3.1. Ievērojot reģionālo un vietējo iestāžu kompetences, mudināt minētās iestādes pilnveidot vietējos rīcības plānus vai stratēģijas, vai vietējos politikas pasākumu kopumus, kas iekļauti plašākā sociālās iekļaušanas politikā un kas varētu ietvert atsaucē vērtības, kritērijus un izmērāmus mērķus attiecībā uz romu integrāciju, kā arī atbilstīgu finansējumu.

3.2. Iesaistīt reģionālās un vietējās iestādes un vietējo pilsonisko sabiedrību, lai izstrādātu, īstenotu un pārraudzītu savas valsts stratēģijas vai politikas pasākumu integrētus kopumus, kas ietverti plašākā sociālās iekļaušanas politikā. Attiecīgie pārstāvji un ieinteresētās personas būtu jāiesaista attiecībā uz partnerības nolīgumiem un darbības programmām, kuras līdzfinansē no ESIF. Centrālajām un vietējām iestādēm būtu jāsadarbības minēto stratēģiju īstenošanā.

Šajā nolūkā atbalstīt vietējās publiskās iestādes, lai vietējā līmenī atvieglinātu politikas pasākumu īstenošanu.

3.3. Vietējā līmenī censties īstenot integrētu pieeju attiecībā uz ģimenēm no romu vides, kas saskaras ar daudzām problēmām, piemēram, skolas nepabeigšana, parādi, nabadzība un slikta veselība. Šajā nolūkā varētu stiprināt vietējo iestāžu spējas, vienlaikus ievērojot pienākumu sadalījumu katrā dalībvalstī, lai minētajām iestādēm dotu iespēju efektīvi strādāt sadarbībā ar attiecīgajām ģimenēm, un arī ar, piemēram, skolām, jauniešu aprūpes organizācijām, policiju, sabiedrības veselības organizācijām, labklājības organizācijām un mājokļu apvienībām.

Pārraudzības un novērtēšanas politika

3.4. Pienācīgi pārraudzīt un izvērtēt to, cik efektīvas ir valsts stratēģiju vai politikas pasākumu integrētie kopumi, kas ietverti plašākā sociālās iekļaušanas politikā. To varētu darīt, izmantojot tādus pasākumus kā atsaucē vērtību vai mērāmu mērķu noteikšana vai vācot attiecīgus kvalitatīvus vai kvantitatīvus datus par šādu stratēģiju vai pasākumu sociālo un ekonomisko ietekmi, saskaņā ar piemērojamiem valsts un Savienības tiesību aktiem, īpaši attiecībā uz personas datu aizsardzību.

3.5. Izmantot jebkādas attiecīgus svarīgus empīrisko sociālo pētījumu vai datu vākšanas rādītājus un metodes, lai regulāri īpaši vietējā līmenī pārraudzītu un izvērtētu progresu, tādējādi radot iespēju efektīvi ziņot par romu stāvokli dalībvalstīs, ar iespējamo atbalstu no Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras.

Vienlīdzīgas attieksmes veicināšanas struktūras

3.6. Atbalstīt vienlīdzīgas attieksmes veicināšanas struktūru darbu un institucionālās spējas, piešķirot tām pienācīgus resursus, lai juridiskā un tiesiskā palīdzība, ko tās sniedz, dotu reālu labumu romiem, kuri kļuvuši par diskriminācijas upuriem.

3.7. Veicināt regulāru dialogu starp valsts kontaktpunktiem romu integrācijai un valsts struktūrām, kuru pārziņā ir vienlīdzīgas attieksmes veicināšana.

Valsts kontaktpunkti romu integrācijai

3.8. Piešķirt valsts kontaktpunktiem romu integrācijai attiecīgās pilnvaras un pietiekamus resursus, kas atbilst to lomai, lai tie varētu efektīvi koordinēt romu integrācijas politikas virzienu pārnozaru pārraudzību, ņemot vērā mērķi tos īstenot, vienlaikus ievērojot pienākumu sadalījumu katrā dalībvalstī.

3.9. Iesaistīt valsts kontaktpunktus romu integrācijai lēmumu pieņemšanas procesos attiecībā uz attiecīgo politikas virzienu izstrādi, finansēšanu un īstenošanu. Valsts kontaktpunktiem romu integrācijai būtu jāveicina romu pilsoniskās sabiedrības līdzdalība un iesaistīšanās romu integrācijas valsts stratēģiju un vietējo rīcības plānu īstenošanā.

Transnacionāla sadarbība

3.10. Veicināt transnacionālas sadarbības pasākumu izstrādi valsts, reģionālajā vai vietējā līmenī un aktīvu dalību tajos, izmantojot politikas iniciatīvas, jo īpaši projektus un divpusējus vai daudzpusējus nolīgumus, lai:

a) koordinētu jautājumus, kas saistīti ar romu pārrobežu mobilitāti Savienībā; un

b) atbalstītu savstarpējas mācības un paraugprakses vairošanu, piemēram, sadarbībā starp iestādēm, kas pārvalda struktūrfondus, nolūkā izstrādāt efektīvus romu integrācijas pasākumus.

3.11. Transnacionālajai sadarbībai, kas minēta 3.10. punktā, būtu jāpapildina pasākumi, ko īsteno saskaņā ar romu integrācijas valsts stratēģijām un politikas pasākumu integrētiem kopumiem, kas ietverti plašākā sociālās iekļaušanas politikā, un saskaņā ar jebkādiem pašreizējiem sadarbības nolīgumiem starp dalībvalstīm, piemēram, Donavas stratēģiju, un ko veic citās starptautiskās organizācijās, piemēram, Eiropas Padomē un Eiropas Drošības un sadarbības organizācijā (EDSO).

4. ZIŅOŠANA UN TURPMĀKI PASĀKUMI

4.1. Līdz 2016. gada 1. janvārim paziņot Komisijai par visiem pasākumiem, kas veikti saskaņā ar šo ieteikumu.

4.2. Pēc tam katru gadu gada beigās informēt Komisiju par jauniem ikgadējiem pasākumiem un arī sniegt informāciju par progresu, kas gūts, īstenojot romu integrācijas valsts stratēģijas vai politikas pasākumu integrētus kopumus, kas ietverti plašākā sociālās iekļaušanas politikā.

AR ŠO AICINA KOMISIJU:

5.1. Nodrošināt to, ka dalībvalstu sniegtā informācija tiks izmantota kā pamats, izstrādājot Komisijas gada ziņojumus Eiropas Parlamentam un Padomei par romu integrācijas valsts stratēģiju īstenošanu, un ar konkrētai valstij adresētu ieteikumu starpniecību tiks ņemta vērā Eiropas pusgadā saskaņā ar stratēģiju "Eiropa 2020".

5.2. Pamatojoties uz minēto, rūpīgi pārraudzīt situāciju un līdz 2019. gada 1. janvārim izvērtēt vajadzību pārskatīt un atjaunināt šo ieteikumu.

Briselē, 2013. gada 9. decembrī

Padomes vārdā –

priekšsēdētāja

A. PABEDINSKIENĒ